

ВИЯВЛЕННЯ ОХОТИ – СПРАВА НЕ З ЛЕГКИХ

За матеріалами Veepromagazine,
випуск 87, 2014 р.

Виявлення охоти – одна з непростих складових менеджменту стада. Що більше поголів'я, то важче визначити охоту у кожної окремої корови. Однак кожен випадок пропущеної охоти вартує грошей.

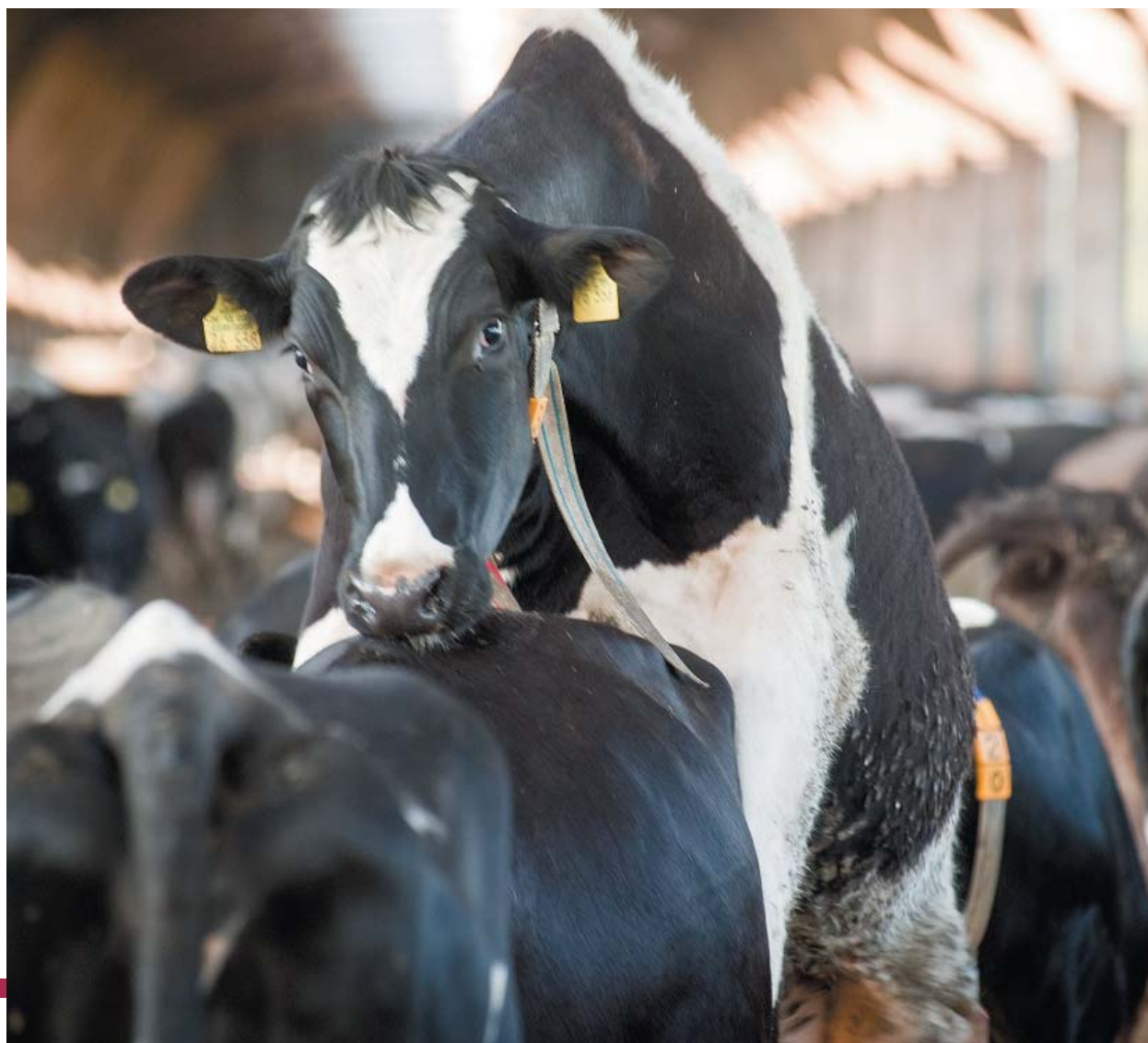
Корова приходить в охоту що три тижні, та між цими періодами є різниця. Тоді як одна тварина може бути фертильною після 18 днів, інша – після 24. В принципі, дворічна телиця швидше прийде в охоту, ніж доросла корова. Втім, все залежить від їхнього гормонального балансу. Здорові корови приходять у стан охоти раніше і демонструють це виразніше.

Найважливіші сигнали

Помітити корову в охоті можна за декількома ознаками. Проте в одних корів ці симптоми яскраво виражені, в інших – зовсім непомітні,

що робить виявлення охоти таким складним завданням. Ось одні з найважливіших сигналів:

- підвищена активність – корова збуджена, рухлива та крутиться навколо своєї осі;
- часті рухи вухами;
- знижується молочна продуктивність;
- корова починає менше їсти. Це помітно за формою рубця, який трохи провисає;
- мукання частіше, ніж в інші дні;
- тварина сама застрибує на інших тварин (особливо з боку голови). Також буває, що корови стрибають на тих, що в охоті;
- корова стоїть нерухомо, коли на неї застрибують інші;

- корова кладе голову на інших тварин;
- вилизує та нюхає піхву інших корів;
- набрякання та інтенсивніший кровообіг у вульві;
- виділення слизу з вульви;
- деякі тварини стають неспокійними та починають битися.

З усіх візуальних сигналів застрибування на інших корів (може тривати 12 год) та непорушне стояння (близько 6 год), коли на корову стрибають інші, є найважливішими ознаками охоти, інші сигнали лише підсилюють цю картину.

Поведінка бугаїв

Бугай дуже добре визначає будь-яку корову в охоті. Він ходить за нею, закидає голову вгору, рискає верхньою губою та лиже піхву. Самиці, зі свого боку, шукають партнера. Корови перед отеленням також демонструють «поведінку бугая». Проте більшість фермерів не утримують бугаїв, оскільки використовують у себе на фермі штучне осіменіння. В цій ситуації вся відповідальність за визначення охоти лягає на людину.

Оптимальна увага

Фермер чи менеджер стада, який не бере до уваги описані вище сигнали, пропускає велику кількість корів у охоті, оскільки вони можуть проявлятися навіть уночі. Таких корів у стаді до 40%. Спостерігати за коровами 24 год на добу фізично неможливо. Пристрої, на кшталт педометрів, олівці для нанесення фарби на корінь хвоста та постійне записування оглядів стада можуть значно підвищити ефективність спостережень. Слід щодня приділяти максимум уваги до виявлення симптомів охоти корів.

За ціни молока 40 євроцентів за літр кожна пропущена охота коштує 250 – 300 €. Також корова споживає корм упродовж 21-го дня, займає місце в корівнику, потребує догляду. Це ще додаткових 500 € на корову.

Несправжня охота

Окрім прихованої форми охоти є несправжня статевая охота: керуючись типовими сигналами, фахівець думає, що корова перебуває в стані охоти, а за фактом це не відповідає дійсності. Це трапляється з тими, хто занадто пильний до корів і бачить ознаки, яких насправді немає. Так, під час годівлі корови стрибають одна на одну не тому, що якась із них в охоті, а просто задля пріоритетного доступу до кормів. Тоді корову, що стрибала, осіменяють, але вона не фертильна. Тож надмірно старанно визначати охоту теж не варто. Це справжнє мистецтво – стати добре тренованим у цій справі. Щоб ускладнити завдання, скажемо, що 10% корів узагалі не вступають у статеву охоту через маточні інфекції, низьку якість яйцеклітин чи проблеми з яєчниками. Тому фермер має розуміти,

що є ризик помилитися. Звісно, кількість помилок слід намагатися мінімізувати.

Мобільні пристрої

Існують різноманітні пристрої, які допоможуть визначити статеву охоту. Найчастіше використовують педометри. Також можна позначати кольоровою крейдою хвіст або використовувати болюси, теж кольорові. Саме тому постійна реєстрація корів у стані охоти із занесенням цих даних у комп'ютер є дуже важливою. Ще один новий метод – вимірювання рівня гормонів у молоці.

Педометр

Цей маленький електронний пристрій реєструє активність тварини. Коли корова в охоті, то рухається вона значно більше. Комп'ютер порівнює її активність із попередніми показниками і сигналізує – тримати її в полі зору. Існує два види педометрів: ті, які вішають на ногу – крокоміри, або на шию (додатково реєструють зміну щодо споживання корму). Крокоміри більш поширені, за допомогою них можна впевнено виявити 90% тварин в стані охоти.

Мітки на хвості чи кольорові болюси

Крейда для хвоста (спрацьовує як детектор

Для менеджменту стада зручно використовувати портативні пристрої

За допомогою фарбування видно, коли корова в охоті

тиску) або кольорові болюси (пластикові туби з кольоровим агентом, який наносять на крижі корови) — обидва методи мають однаковий ефект. Щойно корова починає застрибувати на інших тварин, їй ставлять кольорову мітку. Якщо в корівнику є щітки, цей метод використовувати недоцільно, бо фарба просто зітреться під час чухання тварини.

Комп'ютерні записи

Зберігання всієї інформації означає знати, що відбувається у корівнику. Записуйте всі очікувані дати охоти кожної корови в комп'ютер чи на папері. В ці дні тварини потребуватимуть особливої уваги. З портативним комп'ютером легко шукати та оглядати корів, що стоять у корівнику.

Також можна швидко внести дані про нетипову поведінку певної тварини.

Вимірювання вмісту гормонів

Наразі є можливість визначити вміст гормонів (прогестерону), що виділяються під час охоти, у молоці корів. Це досить достовірний метод.

Щоденне визначення охоти

Визначення статеві охоти має бути частиною повсякденної роботи фермера: на 100 корів варто виділяти чотири рази на день по 15 хв для спостереження (найкраще робити це о 6-й годині ранку та о 10-й вечора). Якщо використовувати педометр чи кольорові мітки, вам знадобиться менше часу. Також слід спостерігати за тваринами під час доїння, годівлі: якщо в цей час корови активніші, ніж завжди, — це є певним сигналом для ретельнішого обстеження тварини на наявність охоти.

Вдала тільність

Стан охоти триває близько 30 годин. У цей час виділяється яйцеклітина, яка може бути запліднена. Це можливо впродовж 8–12 годин. Якщо яйцеклітина не запліднена, вона відмирає, і починається новий 21-денний цикл.

Коли яйцеклітина вийшла, сперма має бути готовою до запліднення. Мета — осіменити корову протягом 12–24 год до овуляції. Сім'я потребує 6 годин, щоб дістатися яйцеклітини. Після цього воно лишається активним упродовж 18–24 год, іноді трохи довше. Тож якщо провести осіменіння вчасно, то після овуляції буде достатньо можливостей для успішної тільності.

Кров'яні виділення

Через 2–3 дні після охоти корови починають кровити. Вони втрачають невелику кількість маточної крові, яка виходить із піхви. Це ще не показник тільності корови, хоча підтверджує, що вона була в стані охоти. З цього моменту фермер може починати рахувати дні до наступної охоти. Якщо ж корова тільна, то це можна буде визначити лише через 12 днів.

Огляд ознак охоти

Можна виділити три стадії періоду статевої охоти: проєструс, триває 8 год, еструс — 18, метеструс — 12 год (див. табл.). Кожна стадія має характерні симптоми.

Проєструс (8 годин)	Еструс (18 годин)	Метеструс (12 годин)
Нервова поведінка	Рефлекс нерухомості	Немає рефлексу нерухомості
Ревіння, ізоляція	Нервування, збудження	—
Обнюхування інших корів	Обнюхування інших корів	—
Стрибання на інших тварин	Стрибання на інших корів	Іноді стрибання на інших корів
Не дозволяє на себе вистрибувати	Дозволяє на себе вистрибувати	—
Набрякла, червона вульва	Набрякла, червона вульва	Часто кровить (80–85%)
Іноді прозорі виділення	Прозорі виділення, слиз капає долу	Іноді виділяється слиз
Зниження надойв	Зниження надойв	Надой в нормі
Зменшення споживання корму	Зменшення споживання корму	Апетит у нормі